

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Evy Šonkové a soudců Tomáše Kocourka a Sylvy Šiškeové v právní věci žalobce: **P. B.**, zastoupený Mgr. Jiřím Hoňkem, advokátem se sídlem Tržiště 366/13, Praha 1, proti žalované: **Policie České republiky – Krajské ředitelství policie Moravskoslezského kraje**, se sídlem 30. dubna 1682/24, Ostrava, ve věci žaloby na ochranu před nezákonným zásahem žalované, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 20. 5. 2021, č. j. 25 A 68/2021-166,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 20. 5. 2021, č. j. 25 A 68/2021-166, **se ruší** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalobce byl rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 14. 11. 2002, sp. zn. XA, ve spojení s rozsudkem Vrchního soudu v Olomouci ze dne 18. 3. 2003, sp. zn. XB, odsouzen za trestný čin kráčení daně podle § 148 odst. 1, 3 písm. c) zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, spáchaný v souběhu s dvojnásobným trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, 3 písm. b) trestního zákona k souhrnnému trestu odnětí svobody v trvání čtyř let. Při jeho výkonu ve Věznici H. byl žalobci dne 20. 6. 2007 (spolu s dalšími vězni) odebrán vzorek DNA tzv. bukálním stěrem z dutiny ústní a sejmuty daktyloskopické otisky (dále jen „provedení identifikačních úkonů“). Žalobce proto podal žalobu, kterou se domáhal určení, že výše uvedený zásah byl nezákonný, a dále uložení povinnosti obnovit stav před zásahem zničením všech uchovávaných informací získaných provedením identifikačních úkonů i zdrojového genetického materiálu. Žalobce za původce zásahu, a tedy pasivně

legitimovaného, nejprve označil Ministerstvo vnitra (dále jen „původní žalovaný“), po poučení ze strany soudu však žalobu upravil a za žalovanou označil Policii České republiky, Krajské ředitelství policie Moravskoslezského kraje (č. l. 151 spisu krajského soudu), která po vstupu do řízení sdělila, že v plné míře odkazuje na dřívější komplexní vyjádření původního žalovaného (č. l. 161 spisu krajského soudu). Krajský soud v Ostravě (krajský soud) následně žalobu v záhlaví označeným rozsudkem zamítl.

[2] Podle krajského soudu nebylo provedení identifikačních úkonů pro budoucí identifikaci dle § 42e zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, v rozhodném znění (dále jen „původní zákon o policii“), nezákonné. Údaje zjištěné z osobních dokladů žalobce k tomuto účelu nepostačují. Nezákonné ani nebylo, když žalobce strpěl provedení identifikačních úkonů až po slovní pohrůžce policisty. Policista má totiž podle § 42e odst. 3 původního zákona o policii pravomoc překonat odpor. Takový postup je přiměřený žalobcově slovnímu odporu, když se oba pohybují ve verbální rovině a mírnější způsob překonání odporu si lze stěží představit.

[3] Postup žalované podle krajského soudu nebyl neproporcionální. I když byl žalobce odsouzen za trestné činy hospodářské povahy, neznamená to, že by zde byl význam využití biologických stop marginální. V posuzované věci byla naplněna podmínka § 42e odst. 1 původního zákona o policii, protože žalobce byl odsouzen za úmyslný trestný čin. Jednalo se navíc o trestný čin se sazbou odnětí svobody až osm let, tedy vysoké nebezpečnosti. Trestná činnost žalobce se řadí k těm, u nichž dochází k recidivě. Žalobce byl navíc odsouzen za více trestných činů, kterých se opakovaně dopustil i před nynějším odsouzením. I když nebyl odsouzen za násilnou trestnou činnost a identifikační úkony byly provedeny ve věznici plošně u více osob, nic to nemění na tom, že podmínky byly splněny právě u žalobce.

[4] Právní úprava uchovávání vzorků a z nich získaných informací je dostatečná. Původní zákon o policii odkazuje na zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, podle kterého může policie zpracovávat osobní údaje i bez souhlasu osob, zároveň však musí dbát na ochranu jejich soukromého a osobního života. Jakmile tím již není ohroženo plnění úkolů policie v souvislosti s trestním řízením, policie je povinna osobě sdělit, že zpracovává její osobní údaje, nebo provést jejich likvidaci.

II. Argumentace účastníků řízení

[5] Proti rozsudku krajského soudu podal žalobce (stěžovatel) kasační stížnost z důvodů, které lze podřadit pod § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále „s. ř. s.“).

[6] Stěžovatel předně uvádí, že krajský soud nezohlednil část jeho skutkových tvrzení a v tomto směru nedostatečně zjistil skutkový stav, což vedlo k nepřezkoumatelnosti rozhodnutí a v konečném důsledku i k nezákonnosti napadeného rozsudku. Podle § 42e odst. 2 původního zákona o policii musí být identifikační úkony, pokud je přitom překonáván odpor osoby, provedeny pouze odborně způsobilým zdravotnickým pracovníkem. Krajský soud se však nevypořádal s tím, že odběr nebyl proveden zdravotnickým pracovníkem, přestože stěžovatel odběru odporoval. Krajský soud také

pokračování

podle stěžovatele nesprávně posoudil povahu ústní pohrůžky policisty před odběrem. Nejednalo se totiž o pohrůžku možností překonání odporu stěžovatele, ale o vyhrožování násilím. Stěžovatel zdůrazňuje, že pohrůžka násilím byla nepřijatelná i s ohledem na to, že v té době byl po vážném zranění. Odběr byl proveden ponižujícím způsobem pod pohrůžkou užití násilí na uvězněném, bezmocném člověku. To je nepřípustné, jde o porušení čl. 7 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“).

[7] Dále stěžovatel namítá, že provedení identifikačních úkonů bylo neoprávněné, nedůvodné a neproporcionální. Podle judikatury správních soudů je policie povinna při provádění identifikačních úkonů dbát zásady přiměřenosti s přihlédnutím k typové a konkrétní závažnosti úmyslného trestného činu, přičemž nesmí oprávnění používat paušálně v každém případě. Stěžovatel má za to, že typová a individuální závažnost jeho trestného činu nebyla před odběrem zvážena, naopak se jednalo o paušální odběr u mnoha osob. Stěžovatel pochybuje, že by mohli být pachatelé, kteří spáchají kráčení daně a podvod, odhalováni pomocí DNA a otisků prstů. Právní úprava § 42e, resp. § 42d původního zákona o policii pro svou vágnost a nedostatek procesních garancí nesplňuje podmínky omezení základních práv dle čl. 4 odst. 2 Listiny.

[8] Krajský soud také podle stěžovatele nesprávně posoudil právní podklad pro uchovávání odebraného genetického materiálu včetně informací z něho získaných a daktyloskopických otisků (dále též jen „uchovávání vzorků a informací“). Pro tento postup neexistovala žádná právní úprava a získané informace a vzorky jsou „libovolně k dispozici nedefinovatelnému okruhu státních orgánů za nedefinovatelným účelem využití“. Formulace „*plnění úkolů policie v souvislosti s trestním řízením*“, o niž se krajský soud v napadeném rozsudku opírá, není dostatečně konkrétní a poskytuje policii bezbřehou možnost využívat získané citlivé informace. Ustanovení pozdějších předpisů, na která krajský soud odkazuje, nejsou relevantní, neboť v době odběru nebyla účinná.

[9] Závěrem stěžovatel upozornil, že Ústavní soud v řízení vedeném pod sp. zn. Pl. ÚS 7/18 projednával návrh Městského soudu v Praze na zrušení § 65 odst. 1 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky (dále jen „nový zákon o policii“), ve slovech „*a odebírat biologické vzorky umožňující získání informací o genetickém vybavení*“ a § 65 odst. 5 téhož zákona (o tomto návrhu rozhodl Ústavní soud v jádru věci zamítavým nálesem ze dne 6. 4. 2022, sp. zn. Pl. ÚS 7/18 – pozn. NSS). Vzhledem k tomu, že citovaná ustanovení nového zákona o policii jsou obsahově totožná se zákonnými ustanoveními aplikovanými v posuzovaném řízení, stěžovatel navrhuje, aby NSS Ústavnímu soudu předložil návrh na jejich zrušení.

[10] Žalovaná se ve vyjádření ke kasační stížnosti ztotožnila se závěry uvedenými v rozsudku krajského soudu.

III. Postup Nejvyššího správního soudu před rozhodnutím o věci samé

[11] Nejvyšší správní soud v průběhu řízení zjistil, že usnesením ze dne 26. 1. 2023, č. j. 7 As 172/2022-49, položil sedmý senát NSS Soudnímu dvoru Evropské unie (Soudní dvůr) předběžné otázky týkající se souladu § 65 nového zákona o policii s unijním právem. NSS s ohledem na obsahovou podobnost § 65 odst. 1 nového zákona o policii a § 42e odst. 1

původního zákona o policii shledal, že odpověď Soudního dvora na položené předběžné otázky může mít dopad na předmět sporu v této věci, usnesením ze dne 8. 2. 2023, č. j. 2 As 173/2021-29, proto rozhodl o přerušení řízení.

[12] Soudní dvůr rozhodl o předložených otázkách rozsudkem ze dne 20. 11. 2025, *JH proti Policejnímu prezidiu*, ve věci C-57/23. Vzhledem k tomu, že důvod přerušení vydáním tohoto rozsudku Soudního dvora pominul, NSS usnesením ze dne 7. 1. 2026, č. j. 2 As 173/2021-32, rozhodl, že se v řízení pokračuje, a dal účastníkům řízení možnost k vyjádření, již však žádný z nich nevyužil.

IV. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[13] Kasační stížnost je přípustná a lze ji projednat.

[14] Krajský soud se v posuzované věci na základě stěžovatelovy žaloby zabýval dvěma typy zásahů, provedením identifikačních úkonů dne 20. 6. 2007 ve Věznici H. (body 12 až 25 napadeného rozsudku) a následným uchováváním odebraných vzorků a z nich získaných informací (body 26 až 30 napadeného rozsudku). Nejvyšší správní soud se tedy rovněž věnoval nejprve kasačním námitkám směřujícím proti posouzení zákonnosti provedení identifikačních úkonů a následně těm směřujícím proti posouzení zákonnosti uchovávání vzorků a informací.

Zákonnost provedení identifikačních úkonů

[15] Ve vztahu k provedení identifikačních úkonů NSS v rámci algoritmu posouzení zásahové žaloby popsaného krajským soudem v bodě 10 napadeného rozsudku rovnou přistoupil ke čtvrtému kroku, neboť ty předchozí nebyly v řízení zpochybněny.

[16] Předně NSS konstatuje, že námitka, že odběr měl být proveden odborným zdravotnickým personálem, je nepřipustná, neboť ji stěžovatel neuplatnil v řízení před krajským soudem, ač tak učinit mohl (§ 104 odst. 4 s. ř. s.). Pokud jde o námitku, že stěžovatel byl k odběru donucen pohrůzkou násilí, pak NSS souhlasí s krajským soudem, že poučení o možnosti překonat odpor ve smyslu § 42e odst. 3 původního zákona o policii nelze považovat za „hrozbu násilím“, jak tvrdí stěžovatel, neboť se jednalo o zákonný postup, který navíc nebyl ani excesivní, ani ponižující. Skutečnost, že vůči stěžovateli nebylo přistoupeno k překonání odporu, dokládá i vyjádření původního žalovaného k žalobě (které stěžovatel nijak nezpochybňuje), že stěžovatel není uveden na jmenném seznamu osob, u nichž byl odpor překonán, neboť se odmítly podřídit odběru dobrovolně. Nadto je třeba doplnit, že bukalní stěr ani sejmutí daktyloskopických otisků nelze v obecné rovině považovat za postup, který by byl v rozporu se zákazem nucení k sebeobviňování ve smyslu čl. 40 odst. 4 Listiny (srov. stanovisko Ústavního soudu ze dne 30. 11. 2010, sp. zn. Pl. ÚS-st 30/2010) či s právem na nedotknutelnost osoby a tělesnou integritu garantovaným čl. 7 odst. 1 Listiny (v mezidobí vydaný nálezný již zmíněné věci Pl. ÚS 7/18, bod 86).

[17] Jádrem sporu v posuzované věci je, zda provedení identifikačních úkonů podle § 42e odst. 1 písm. a) a e) původního zákona o policii představuje ve stěžovatelově případě nezákonný zásah.

pokračování

[18] Podle § 42e odst. 1 téhož zákona [p]olicista, který při plnění úkolů policie nemůže získat osobní údaje, umožňující budoucí identifikaci, jiným způsobem, je oprávněn u osob obviněných ze spáchání trestného činu, u osob ve výkonu trestu odnětí svobody za spáchání úmyslného trestného činu, u osob, jimž bylo uloženo ochranné léčení, nebo u osob nalezených, po nichž bylo vyhlášeno pátrání a které nemají způsobilost k právním úkonům v plném rozsahu, a) snímat daktyloskopické otisky, b) zjišťovat tělesné znaky, c) provádět měření těla, d) pořizovat obrazové, zvukové a obdobné záznamy, nebo e) odebírat biologické vzorky umožňující získání informací o genetickém vybavení.

[19] Úkoly policie pak definuje § 2 téhož zákona, podle kterého žalovaná mimo jiné a) chrání bezpečnost osob a majetku; b) spolupůsobí při zajišťování veřejného pořádku, a byl-li porušen, činí opatření k jeho obnovení; c) vede boj proti terorismu; d) odhaluje trestné činy a zjišťuje jejich pachatele; e) koná vyšetřování o trestných činech.

[20] Úvodem NSS k námitce stěžovatele konstatuje, že aplikovanou právní úpravu bere za souladnou jak s ústavním pořádkem, tak i s unijním právem, neboť otázka souladu byla již vyjasněna judikaturou Ústavního soudu a Soudního dvora. Při přezkumu obsahově totožného ustanovení § 65 odst. 1 nového zákona o policii ve slovech „a odebírat biologické vzorky umožňující získání informací o genetickém vybavení“ Ústavní soud v již zmíněném nálezu Pl. ÚS 7/18 dospěl k závěru, že příslušná právní úprava není v rozporu s právem na informační sebeurčení zakotveným v čl. 10 odst. 2 a 3 Listiny, neboť „[ú]kolem policie je odhalovat trestnou činnost, stíhat trestné činy a chránit před škodlivou činností společnost. K řádnému plnění těchto úkolů musí disponovat odpovídajícími nástroji, mezi něž nepochybně náleží i oprávnění obsažená v § 65 zákona o policii prováděná interními policejními pokyny. Došlo-li by ke zrušení napadených ustanovení, ztratily by i interní pokyny příslušnou zákonnou oporu a policie by přišla o zásadní kriminalistické nástroje k objasňování trestných činů a odhalování jejich pachatelů. Jsou-li identifikační úkony (a to nejen odběr biologických vzorků ke stanovení profilu DNA) prováděny v zákonných podmínkách, nedochází z pohledu Ústavního soudu k protiústavním zásahům do základních práv“ (bod 91). Ústavní soud rovněž konstatoval, že „právní úprava obsažená v § 65 odst. 1 písm. a) zákona o policii je sice možná široká ve své personální působnosti, když může být uplatněna mj. vůči všem osobám podezřelým nebo obviněným ze spáchání jakéhokoli úmyslného trestného činu či vůči všem osobám, které jsou za spáchání takového trestného činu ve výkonu trestu odnětí svobody, nelze ale konstatovat, že je neurčitá, nejasná nebo příliš abstraktní“. Vzhledem k tomu, že odběr (tj. sběr informací) nemá bez zpracování a uchování informací pro budoucí identifikaci samostatný smysl, je příhodné dodat následující. Co se týče unijního práva, NSS nemá důvod odchýlit se od svého závěru vysloveného v nedávném rozsudku ze dne 15. 12. 2025, č. j. 5 As 327/2022-48, bodě 34, že právo České republiky upravující shromažďování, uchování a výmaz osobních údajů (včetně údajů biometrických a genetických), jak je vykládáno dostupnou a dostatečně předvídatelnou judikaturou správních soudů (uvedenou níže), dostatečně stanovuje minimální podmínky zpracování těchto osobních údajů (naposledy popsané v již citovaném rozsudku Soudního dvora C-57/23) tak, aby mohlo sloužit coby právní základ zpracování ve smyslu unijního práva.

[21] V obecné rovině NSS ve své judikatuře opakovaně potvrdil opodstatněnost provádění identifikačních úkonů podle § 42e odst. 1 původního zákona o policii. Smyslem získání

osobních údajů za účelem budoucí identifikace je potírání trestné činnosti skrze možnost orgánů činných v trestním řízení v budoucnu identifikovat a usvědčit možné pachatele trestných činů díky databázím. Slouží tak generální prevenci a veřejnému zájmu na odhalování trestné činnosti (srov. např. rozsudky ze dne 13. 12. 2017, č. j. 1 As 13/2017-93, bod 29, ze dne 17. 5. 2022, č. j. 9 As 124/2018-46, bod 30, či ze dne 18. 5. 2022, č. j. 5 As 254/2019-49, bod 15). K zákonnosti vedení Národní databáze profilů DNA pak NSS uvedl, že považuje za souladné s právem, „aby stát disponoval profily DNA v případě pachatelů trestných činů, u kterých právě vzhledem k jejich minulosti existuje nepoměrně větší pravděpodobnost páčání další trestné činnosti. Nejvyšší správní soud považuje za spravedlivé a přiměřené, aby stát disponoval evidencí, která by umožnila odhalovat pachatele trestné činnosti mezi recidivisty. Souhlasí-li totiž stěžovatel s tím, aby v trestním řízení byly prováděny důkazy profily DNA, pak je nutné - aby takovéto trestní řízení mohlo být vůbec vedeno a takový důkaz proveden - aby orgány činné v trestním řízení potenciálního pachatele vůbec zjistily, tj. aby zjistily někoho, jehož profil DNA budou moci následně porovnat a usvědčit ze spáchání trestného činu. Takové zjištění přitom bude v některých případech možné právě jen díky porovnání stop zajištěných na místě činu s informacemi obsaženými v databázích včetně Národní databáze profilů DNA.“ (rozsudek NSS ze dne 30. 4. 2014, č. j. 4 As 168/2013-40, bod 24).

[22] Ustanovení § 42e odst. 1 původního zákona o policii (obdobně též § 65 odst. 1 nového zákona o policii) jasně stanoví případy, v nichž musí jednotlivec počítat s eventualitou, že budou jeho osobní údaje zpracovány pro účely budoucí identifikace, zejména v případě obvinění či výkonu trestu odnětí svobody za spáchání úmyslného trestného činu nebo v případě osob, jimž bylo uloženo ochranné léčení. Ve všech těchto případech je tedy zásah do práva na informační sebeurčení myslitelný a legitimní, musí však rovněž být nezbytný, a to s ohledem na konkrétní skutkové okolnosti posuzovaného případu. Judikatura NSS pak konkretizuje hlediska, které je třeba v individuálních případech zvažovat (v podstatě totéž ve vztahu k § 65 odst. 1 nového zákona o policii lze najít v již citovaném rozsudku č. j. 5 As 327/2022-48, bodech 31 a 32).

[23] Z ustálené judikatury NSS vyplývá, že žalovaná může k provedení identifikačních úkonů přistoupit pouze v případech, které jsou nezbytné pro plnění jejích úkolů. Nestačí tedy, aby byly naplněny formální znaky citovaného zákonného ustanovení (zde odsouzení za úmyslné spáchání trestného činu), je rovněž třeba zvážit proporcionalitu potenciálního zásahu do práva na informační sebeurčení dotčené osoby, a to s ohledem na specifické okolnosti každého jednotlivého případu (již citovaný rozsudek č. j. 1 As 13/2017-93, bod 33, rozsudek ze dne 19. 4. 2018, č. j. 3 As 335/2017-33, bod 23, již citovaný rozsudek č. j. 9 As 124/2018-46, bod 25, rozsudek ze dne 30. 5. 2022, č. j. 4 As 27/2018-55, bod 34, či z pozdější doby rozsudek ze dne 15. 6. 2023, č. j. 2 As 252/2021-25, bod 17, nebo již citovaný rozsudek č. j. 5 As 327/2022-48, bod 24). Faktory, které je třeba zvážit při provádění testu proporcionality, jsou dosavadní trestná činnost žalobce, typová i individuální závažnost trestné činnosti a její povaha, doba od spáchání, osobnost a věk pachatele, riziko recidivy, a tzv. síla podezření (viz blíže rozsudek č. j. 5 As 254/2019-49, body 17 a 18). K poslednímu faktoru lze doplnit, že zájem na provedení identifikačních úkonů bude většinou silnější, byla-li již dotčená osoba ze spáchání trestného činu shledána vinnou, nežli v případě pouhého obvinění.

pokračování

[24] Judikatura k posuzování zákonnosti provedení identifikačních úkonů je jednoznačná a ustálená, přičemž lze souhlasit s konstatováním NSS z rozsudku ze dne 10. 8. 2023, č. j. 2 As 115/2023-38, bodu 12, „[j]udikatura Nejvyššího správního soudu, která je v této věci relevantní, jistě nepřinesla žádný ostrý předěl, či dokonce obrat v náhledu na aplikaci § 65 odst. 1 zákona o Policii. Lze hovořit nanejvýš o postupném vývoji či zpřesňování.“

[25] K provedení identifikačních úkonů tedy nelze přistupovat paušálně u každého odsouzeného za úmyslný trestný čin. Důsledné provedení testu proporcionality nelze za všech okolností požadovat přímo po žalované, musí jej však v každém případě provést alespoň soud v řízení o správní žalobě tvrdící nezákonnost takového úkonu (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 18. 9. 2013, sp. zn. I. ÚS 2661/13, či ze dne 4. 3. 2013, sp. zn. I. ÚS 3721/12, a již citované rozsudky NSS č. j. 1 As 13/2017-93, bod 33, č. j. 3 As 335/2017-33, bod 25, či č. j. 9 As 124/2018-46, bod 29). Toho si ostatně krajský soud byl vědom (bod 25 napadeného rozsudku).

[26] V posuzované věci žalovaná v řízení před krajským soudem nepředložila nic, co by prokazovalo, že před provedením identifikačních úkonů učinila úvahu ohledně přiměřenosti zásahu do práva na informační sebeurčení stěžovatele. V přípisu ze dne 29. 7. 2020 (č. l. 116 spisu krajského soudu) původní žalovaný sdělil městskému soudu, že k předmětu řízení nebyl veden správní spis ani jiný podkladový materiál; identifikační úkony byly dle původního žalovaného provedeny na základě rozkazů policejního prezidenta č. 60/2007 a č. 82/2007, které byly určeny všem krajským pobočkám Policie České republiky a stanovily povinnost dodatečně sejmout daktyloskopické otisky a odebrat biologické vzorky (č. l. 117). Ve vyjádření k žalobě pak původní žalovaný potvrdil, že odběr byl proveden vůči mnoha osobám v té době se nacházejícím ve výkonu trestu za úmyslnou trestnou činnost (str. 7 vyjádření). Dále uvedl, že nebylo významné, jaký druh trestné činnosti stěžovatel spáchal, neboť podstatné bylo, že byl ve výkonu trestu za úmyslnou trestnou činnost. Rozhodujícím faktorem tak byla subjektivní stránka trestného činu, neboť statistiky i odborné publikace dokazují, že existuje zvýšená míra recidivy, i nestejnorodé, u pachatelů úmyslné trestné činnosti (str. 11). Původní žalovaný rovněž ve svém vyjádření konstatoval, že zákonodárce již v příslušném ustanovení vymezil míru přiměřenosti postupu žalované, kterou považuje za akceptovatelnou (str. 17).

[27] Z vyjádření původního žalovaného tedy vyplývá, že identifikační úkony byly v roce 2007 provedeny plošně vůči mnoha osobám, které se nacházely v té době ve výkonu trestu za úmyslnou trestnou činnost. Tento postup je sice sám o sobě v rozporu s právem, pokud by však v řízení před krajským soudem vyplynulo, že ve vztahu ke stěžovateli byl odběr s ohledem na konkrétní skutkové okolnosti přiměřený, žaloba na ochranu před nezákonným zásahem by byla nedůvodná (obdobně jako ostatní typy řízení ve správním soudnictví totiž žaloba na ochranu před nezákonným zásahem slouží k ochraně individuálních veřejných subjektivních práv, nikoli k obecné kontrole zákonnosti činnosti veřejné správy).

[28] Krajský soud v reakci na žalobní námitku, že pro odběr nebyl vzhledem k povaze trestné činnosti, za kterou byl stěžovatel odsouzen, důvod, že odběr byl neproporcionální a v rozporu se zákonem proveden plošným způsobem, pouze uvedl, že rovněž u trestných činů hospodářské povahy nelze vyloučit význam biologických stop při jejich odhalování

(v tomto kontextu odkázal na již citovaný rozsudek NSS č. j. 4 As 168/2013-40). Dále konstatoval, že stěžovatel byl odsouzen za úmyslný trestný čin, čímž byla naplněna zákonná podmínka § 42e odst. 1 původního zákona o policii, přičemž se jednalo o trestný čin vysoké nebezpečnosti, u něž dochází k recidivě, a žalobce byl odsouzen za více trestných činů, kterých se dopouštěl opakovaně. Krajský soud však nikterak nespecifikoval, o jaké trestné činy se jednalo, ani nijak blíže nevyhodnotil trestní minulost stěžovatele, ačkoli mu ji původní žalovaný přdestřel na str. 15 svého vyjádření. Krajský soud výslovně, v rozporu s výše uvedenou judikaturou, uvedl, že je podle něj nepodstatné, pro jaký úmyslný trestný čin byl stěžovatel odsouzen (bod 23), neboť účelem odběru není obstarání důkazu pro objasnění jeho trestní věci. Omezil se toliko na zjištění naplnění formálních znaků stanovených v příslušném zákonném ustanovení a ve vztahu k testu proporcionality posoudil pouze typovou závažnost trestné činnosti, za niž byl stěžovatel aktuálně ve výkonu trestu, přičemž své konstatování, že právě u tohoto typu trestné činnosti dochází k recidivě, nijak neodůvodnil. Jeho úvaha stran rizika recidivy u stěžovatele tak je zcela nepřezkoumatelná. Krajský soud se dále nezabýval ani osobou a věkem stěžovatele, jeho konkrétní trestní minulostí ani individuální závažností spáchaných trestných činů. Při vyhodnocování rizika recidivy krajský soud rovněž nezvažil, zda pro odhalování stejnorodé trestné činnosti mají biologické stopy význam, či nikoli.

[29] V kontextu příliš generalizujícího posouzení krajského soudu je třeba upozornit, že NSS sice v rozsudku č. j. 4 As 168/2013-40 aproboval konstatování městského soudu, že biologické stopy mají význam i při odhalování hospodářských trestných činů, z následující judikatury nicméně vyplývá, že při posouzení nezbytnosti provedení identifikačních úkonů je třeba vážit konkrétní skutkové okolnosti věci. NSS například v již citovaném rozsudku č. j. 4 As 27/2018-55 dovedl přiměřenost provedení identifikačních úkonů, přestože se jednalo o majetkovou, nikoli násilnou trestnou činnost, zdůraznil však, že se jednalo o opakovanou majetkovou trestnou činnost se značnou škodou, přičemž výčet zjištěných případů trestné činnosti nemusel být konečný (bod 36). Na druhou stranu v rozsudku č. j. 2 As 252/2021-25 NSS shledal, že podvod spočívající v tom, že si odsouzený od svého známého půjčil peníze v celkové výši 90 000 Kč, ačkoliv věděl, že je nebude schopen vrátit, patří do kategorie méně závažné trestné činnosti, přičemž konkrétní trestný čin bylo třeba s ohledem na okolnosti spáchání považovat spíše za bagatelní, provedení identifikačních úkonů proto bylo nepřiměřené (body 6 a 21). Obdobně v rozsudku č. j. 5 As 254/2019-49 NSS dospěl k závěru, že přestože spáchaná hospodářská trestná činnost (porušování autorských práv) byla vzhledem k výši škody závažná, nejednalo se o trestnou činnost, u níž by bylo možné spoléhat na důkazy prokazující přítomnost pachatele na určitém místě či jeho kontakt s určitým předmětem, konkrétně profil DNA či otisky prstů (bod 25), provedení identifikačních úkonů tak vyhodnotil jako nezákonné.

[30] Nejvyšší správní soud s ohledem na uvedené uzavírá, že ačkoli krajský soud správně konstatoval, že při posouzení důvodnosti zásahové žaloby se musí zabývat vážením zájmů společnosti a dotčené osoby, jeho provedení testu proporcionality je neúplné, a proto nezákonné. V dalším řízení krajský soud posoudí přiměřenost zásahu s ohledem na konkrétní okolnosti případu. Zohlední zejména dosavadní trestnou činnost stěžovatele, typovou i individuální závažnost doposud spáchaných trestných činů, osobu a věk stěžovatele, význam provedení identifikačních úkonů pro odhalování spáchaného typu trestné činnosti a konkrétní riziko recidivy u stěžovatele.

pokračování

[31] K posouzení přiměřenosti zásahu je rovněž třeba zdůraznit, že krajský soud je v řízení o zásahové žalobě s ohledem na povahu věci v podstatě soudem nalézacím (rozsudek NSS ze dne 9. 10. 2023, č. j. 5 As 127/2022-46, bod 24). Vzhledem k tomu, že před zahájením soudního řízení neproběhlo žádné správní řízení, spočívá jádro dokazování v řízení před krajským soudem. Dále platí, že ve věcech, o nichž soud vede řízení o ochraně před nezákonným zásahem, žalovaný zpravidla nevede spis ve smyslu § 17 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, který by odrážel průběh správního řízení a sloužil jako podklad napadeného správního rozhodnutí, se kterým by se stěžovatel mohl seznámit dříve než v soudním řízení a reagovat na jeho obsah. Listiny předložené žalovaným mohou být důležitým podkladem pro rozhodnutí soudu, ale pokud z nich chce soud v řízení vycházet, měl by je zásadně provést při jednání (srov. rozsudky NSS ze dne 6. 2. 2020, č. j. 7 As 317/2019-29, bod 16, a ze dne 8. 3. 2023, č. j. 4 As 203/2022-47, bod 25, a ze dne 23. 10. 2023, č. j. 10 As 326/2022-88, č. 4563/2024 Sb. NSS, bod 25). Krajský soud proto rovněž pochybil, když o žalovaném zásahu rozhodl bez jednání a bez řádného dokazování relevantních skutkových okolností. Toto pochybení představuje vadu řízení ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., již je třeba napravit v navazujícím řízení.

Zákonnost uchovávání odebraných vzorků a informací z nich získaných

[32] Ve vztahu k druhému žalovanému zásahu, tj. uchovávání vzorků a informací, jsou důsledky vady řízení před krajským soudem spočívající v neprovedení ústního jednání a dokazování ještě zřetelnější. Původní žalovaný ve svém vyjádření k žalobě ze dne 18. 5. 2020 totiž upozornil krajský soud, že „*v současné době již není k osobě žalobce policií zpracováván žádný biologický materiál, resp. biologický vzorek*“ (str. 3). Z vyjádření však není jasné, kdy došlo k odstranění stěžovatelova biologického materiálu z evidence, a zda spolu s tím došlo i k výmazu z něj stanoveného profilu DNA a rovněž daktyloskopických otisků stěžovatele. Uvedené nejasnosti stran skutkového stavu pak problematizují způsob poskytnutí soudní ochrany stěžovateli, a krajský soud by měl v součinnosti se žalovanou tyto nejasnosti odstranit. V závislosti na zjištěném skutkovém stavu by si následně soud měl vyjasnit, zda žalobce (stěžovatel) trvá na své zápůřčí žalobě, či zda svůj žalobní petit (a způsob soudní ochrany) přizpůsobí změně skutkových okolností (srov. rozsudek NSS ze dne 17. 1. 2008, č. j. 1 Aps 3/2006-69, č. 1590/2008 Sb. NSS).

[33] Teprve po vyjasnění skutkového stavu, a poté případně i žalobního petitu, může krajský soud přistoupit k posouzení druhého typu zásahu, spočívajícího v uchovávání vzorků a informací. Učiní tak z pohledu stěžovatelem tvrzených důvodů nezákonnosti. K tomu je třeba předeslat, že i pokud by krajský soud dospěl k závěru, že provedení identifikačních úkonů bylo s ohledem na konkrétní skutkové okolnosti stěžovatelova případu nezbytné, uchovávání těchto citlivých údajů se může plynutím času stát nepřiměřeným.

[34] Podle § 42d původního zákona o policii mohla policie zpracovávat osobní údaje, shromážděné při plnění svých úkolů, v rozsahu nezbytně nutném pro plnění těchto úkolů. Podle § 42i téhož zákona žalovaná *nejméně jednou za 3 roky prověřuje, jsou-li zpracovávány osobní údaje nadále potřebné pro plnění úkolů policie v souvislosti s trestním řízením nebo při pátrání po osobách. Zjistí-li policie při prověřování nebo v průběhu zpracovávání osobních údajů,*

že již nejsou potřebné pro plnění úkolů policie v souvislosti s trestním řízením nebo při pátrání po osobách, provede bez zbytečného odkladu likvidaci těchto osobních údajů. Další zpracování těchto údajů pak podrobněji upravuje § 79 nového zákona o policii. Podle § 79 odst. 1 nového zákona o policii může policie zpracovávat osobní údaje za účelem předcházení, vyhledávání a odhalování trestné činnosti, stíhání trestných činů, zajišťování bezpečnosti České republiky nebo zajišťování veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti, včetně pátrání po osobách a věcech. Podle § 65 odst. 5 téhož zákona policie osobní údaje získané podle odstavce 1 vymaže, jakmile jejich zpracovávání není nezbytné pro účely předcházení, vyhledávání nebo odhalování trestné činnosti anebo stíhání trestných činů nebo zajišťování bezpečnosti České republiky, veřejného pořádku nebo vnitřní bezpečnosti. Podle § 82 téhož zákona policie nejméně jednou za 3 roky prověří, jsou-li osobní údaje zpracovávány pro účely uvedené v § 79 odst. 1 nadále potřebné pro plnění jejich úkolů v této oblasti.

[35] Při výkladu pojmu „nezbytnost dalšího zpracovávání osobních údajů“ je (obecně) třeba vzít v úvahu kromě faktorů posuzovaných u provedení identifikačních úkonů i dobu, která uplynula od spáchání trestného činu, jakož i (zejména trestněprávně relevantní) chování dotčené osoby po provedení odběru a s tím související riziko recidivy. Podle judikatury NSS pro další zpracování osobních údajů „sama osoba pachatele, způsob páchaní trestné činnosti, jeho trestní minulost a konkrétně zjištěné okolnosti musí podpořit závěr o tom, že opakování trestné činnosti [...] brozí či je lze očekávat a uchování vzorků DNA či jiných osobních údajů je pro posouzení této brozící trestné činnosti významné“ (rozsudek NSS ze dne 2. 4. 2020, č. j. 2 As 164/2019-30, bod 27, či rozsudek NSS ze dne 21. 11. 2025, č. j. 21 As 121/2025-36, bod 25 a tam odkazovaná judikatura). Obdobná kritéria považuje při hodnocení, zda je zpracování osobních údajů (zcela) nezbytné, za podstatná též judikatura Soudního dvora (srov. již citovaný rozsudek ve věci C-57/23, bod 84, či rozsudek ze dne 26. 1. 2023, V. S. vs Ministerstvo na vatrešnite raboty, ve věci C-205/21, bod 132) i Evropského soudu pro lidská práva (srov. rozsudky ze dne 2. 6. 2020, Trajkovski a Chipovski proti Severní Makedonii, stížnosti č. 53205/13 a č. 63320/13, bod 53, ze dne 22. 6. 2017, Aycaguer proti Francii, stížnost č. 8806/12, bod 43, ze dne 4. 6. 2013, Antonio Peruzzo a Uwe Martens proti Německu, stížnosti č. 7841/08 a č. 57900/12 a ze dne 4. 12. 2008, bod 44, a S. a Marper proti Spojenému království, stížnosti č. 30562/04 a č. 30566/04, bod 119).

[36] Závěrem je třeba upozornit, že doba, po kterou byly osobní údaje stěžovatele zpracovávány v policejní evidenci, je rovněž významná pro posouzení působnosti směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/680 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů příslušnými orgány za účelem prevence, vyšetřování, odhalování či stíhání trestných činů nebo výkonu trestů, o volném pohybu těchto údajů a o zrušení rámcového rozhodnutí Rady 2008/977/SVV. Podle již citovaného rozsudku Soudního dvora ve věci C-57/23, bod 66, „osobní údaje spadající do působnosti směrnice 2016/680, které byly shromážděny v souladu s právem před dnem vstupu této směrnice v platnost, jejichž shromáždění by však bylo v rozporu se zásadami vytyčenými touto směrnicí, kdyby se uskutečnilo po datu, kdy byla uvedena směrnice provedena, nebo pokud by k tomu nedošlo, po uplynutí lhůty, v níž měla být provedena, a sice po 6. květnu 2018, nemohou být uchovávány po datu, kdy byla uvedena směrnice provedena, nebo pokud by k tomu nedošlo, po uplynutí lhůty, v níž měla být provedena.“

V. Závěr a náklady řízení

pokračování

[37] Na základě shora uvedeného NSS uzavírá, že shledal kasační stížnost důvodnou, a proto v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil rozsudek krajského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[38] V dalším řízení bude krajský soud vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.). Ve vztahu k zásahu spočívajícímu v odběru otisků prstů a genetického materiálu krajský soud zjistí rozhodné skutkové okolnosti a provede úplný test proporcionality. Zohlední zejména dosavadní trestnou činnost stěžovatele, typovou i individuální závažnost doposud spáchaných trestných činů, osobu a věk stěžovatele, význam odběru pro odhalování spáchaného typu trestné činnosti a riziko recidivy stěžovatele. Ve vztahu k druhému žalovanému zásahu nejprve ve spolupráci se stěžovatelem vyjasní požadovaný způsob ochrany s ohledem na zjištěný relevantní skutkový stav, a následně, bude-li to třeba s ohledem na formulaci žalobního petitu, posoudí z pohledu uplatněných žalobních námitek i zákonnost uchovávání odebraných vzorků a z nich získaných informací. V té souvislosti uváží i související otázku, kdo má být žalovaným (tzn. komu lze uložit povinnost odstranit informace z evidence, popřípadě zničit uchovávaný biologický materiál, shledá-li k tomu důvod; srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 9. 12. 2014, č. j. Nad 224/2014-53, č. 3196/2015 Sb. NSS).

[39] Krajský soud v novém rozhodnutí o věci rovněž rozhodne o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. února 2026

Eva Šonková
předsedkyně

s
e
n
á
t
u